

Rotterdamers hun stad vooral achter de dijk. Rond 1600 werd dit deel van de stad omsloten door twee stadsvesten die samen met de dijk de voor Rotterdam zo karakteristieke 'stadsdriehoek' vormden. De vesten waren tevens een uitdrukkelijke begrenzing van de stedelijke ruimte. In de zeventiende eeuw werden de slikken voor de dijk in gebruik genomen en van kaden voorzien. Deze nieuwe wijk werd Waterstad genoemd en onderscheidde zich van de oude binnenstad doordat eb en vloed hier vrij spel hadden. De getijden konden er hun reinigende werk doen. De binnenstad had geen deel aan dit reinigingsproces.²⁾

Het Rotterdamse afval belandde doorgaans in de gracht. Dat leverde wellicht weinig overlast op toen Rotterdam een klein stadje was, maar toen de bevolking in de negentiende eeuw snel groeide, nam de hoeveelheid afval in de grachten sterk toe, hetgeen een afschuwelijke stank verspreidde. Doordat de grachten de belangrijkste bron voor het stedelijke drinkwater waren, fungeerden zij tevens als doorgeefluik voor allerlei besmettelijke ziekten.

Een raadscommissie 'belast met het onderzoek naar de verbetering der wateren in de binnenstad en de daartoe behorende polders' stelde in 1854 vast dat om die reden 'alle stilstaande wateren in de binnenstad, en meer bewoonde gedeelten der polders' in stromende moesten worden veranderd. 'Hiertoe is eene krachtige en ruime doorspoeling noodzakelijk ...', concludeerde de commissie. Dat was overigens gemakkelijker gezegd dan gedaan.³⁾

Voor de reiniging van het water van de binnenstad werd gebruik gemaakt van enkele sluizen in de Schielandsche Hooge Zeedijk. De afvoer van verontreinigd stadswater leverde over het algemeen weinig problemen op. Samen met het boezemwater in Rotte en Schie werd het bij eb via de sluizen geloosd. De wens van het stadsbestuur om daarnaast bij vloed schoon Maaswater áán te voeren en daarmee de sloten en grachten van de binnenstad grondiger te reinigen, stuitte op de almacht van het Hoogheemraadschap van Schieland. Dit college beheerde de waterhuishouding en had vooral aandacht voor het drooghouden van de polders. Het werd de stad Rotterdam daarom maar mondjesmaat toegestaan de sluizen bij vloed te openen en extra water aan te voeren via Rotte en Schie. Beide wateren waren immers boezems van het Hoogheemraadschap. De grote hoeveelheid water die 's winters moest worden uitgemalen, maakte een instroom van Maaswater vrijwel onmogelijk. Ook 's zomers was er onvoldoende gelegenheid tot verversing van de binnenwateren. 'Indien het maar